

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA" MUMƏ MƏDƏDƏYƏ" HAKƏYAW DANTHİGƏLİKAN

Kúmanabila

K'à mìnà à mà kó dúnyà' mǎnton' bɛɛ ká kan ní bònɔyà yɛ, ànì kó bɛɛ ká kan sàriyà' lá làkíkà' lá, kó ò le be bɛɛ yà hɔrɔnyà' sàbati, kà bɛɛ kányà násuma' dúnyà' sìgì' lá.

K'à mìnà à mà kó mǎgɔya hákɛ ɛnɓaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔnɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kási, àni K'à mìnà mà tèlɛ kúra min ɓɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò kɛ, kó mǎgɔw kà síran jɔgɔn jà, ò bánnà, kó fǎgantánya júgu bánnà, ò kùma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mǎgǎyà' hákè' látàngà ní sàriyà' sìgìlì' yé sèn kán, yé wájìbì yé wálasa mǎgǎw kàna wájìbìyà kà múruti bènkánnì' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé kɛ jàmanaw ni ngɔn cɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùmè sárátìkàn' ná, Dúnya' jàmanaw yá tɔ màntonw bɛɛ kà à yìrà kó ù lánìn bɛ mɔgɔya' hákeyabaw' la, ù lánìn hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánìn bɛ cɛw ní mùsow kányangɔnɔmɔya' lá hákɛ' lá, ní ù kà nàniya' siri kà mɔgɔya' yá pɛ sàbati, àni kà pánamɔya' kɛcogo púman' sɔgɔ sɛn kán hɔrɔnya' bɛrɛbɛrɛ kɔnɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à ñàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mɔgɔya' hákeyaw látàngà à já' mà dúnya' mùmɛ kɔnɔ,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔrɔ ní benkélenma má ke mɔgɔya' hákeyako ní à hɔrɔnyako' kán,

*Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajereba' kà í kán' bíla kà dúnya' mumee mɔɔgɔɔ hakeeyaw dantigeeɓikan gánsi kà à yíra ò
 ñhàniya pɔnuman yé feen ye, mún ká kán kà kee mǎnton' ní násoon' beeee lǎɲɲini ye, yálasa mɔɔgɔɔ kelen kelen beeee,
 àni jeekulu kelen kelen beeee ye nin dàntigeeɓikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔnɔɔ, kà feeree kee
 dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔnɔɔ, wálima dúnya beeee kɔɔnɔɔ, kà hákeeya nínugu ní hɔɔɔɔnya nínugu
 látàngali' yíriwa, àni kà à kee beeee ye soon ù mà ɲɲá mà, à keera ù ya jámana kɔɔnɔɔna ye, wálima jámana gbeeree
 min bé ù ya màra' kɔɔnɔɔ.*

Baabu janna

Wólo' lá, hádamaden' bee ye hɔɔn ye, bee ká kán lánbe ní hákeyaw Mɔgo bee ye hákilitigi ye, bee ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Məgə' bəe də be kà à lən kó í ká kán ní mägəya hákeyaw ní à həro kófənin' bəe ye nín dántigelikan' nín kənə, mägə má bə mägə kerəkerenninya lá, fəragbəkə ní fərafinko te à la, síyawoloma te à cə ní míso má bə jgon ná, í be kán mín fə, ó té à la, diínako té à lá, hákilila ye mín yé pólitíkiko' lá, wálima hákilila gberew, ó te à bəyərəkə te à lá, n ye fəgantanden ye wálima n ye fəgamaden ye, ó à la, nəfolotígíya ní bólokolonya te à la, nəmakalakə ní həronyako te à la ; fən o fən be nə ní wólomali' ye mägəw ní jgon cə, ọ sí te à lá.

O cógoya kélen mà, b̀ỳẁr̀ẁ má b̀ b̀ỳẁr̀ẁ la. I b̀ỳẁr̀ẁ' l̀nbe' t̀w c̀e' mà, í ya j̀m̀ana' kera j̀m̀ana' yeremah̀r̀nyanin ye, à ke j̀m̀ana ye m̀n be j̀m̀ana gberẽ ya m̀ra k̀ǹẁ, wálima à be à yere bólo j̀m̀ana gberẽ ya h́kumu' k̀ǹẁ, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Məgə' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní hərənya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Məgə sí te sé kà mìnà kà í ke jən ye wálìma kà í ke bólokənəməgə ye, jənya' bánna, jənféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán məgə sí ye jàngáta, wálìma kà làjába, wálìma kà à ní tərə, níjuguya' dānmátəme' fə, fə kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bəe ká kán ní lānbe' ye sàriya' lá, à kera yərə ó yərə ye.

Báabu 7 nan

Bəe ká kán sàriya' lá, àyiwa bəe ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sə à má ke wólomali ye. Bəe ká kán ní kəseme ye sàriya' là kà i yere tanga bə wólomali' sugu ó sugu mà, mìn be dāntigelikan' nìn səsə, àni mìn be se kà nà ní à səsəli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben məgə bəe ye cən yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasə' mǎgbe sàriya' mìn jásininin be ò kópa' mà, kà i lákisi kà bə wálew mà, mìnw be jàmana sàriyaw səsə.

Báabu 9 nan

A mán kán məgə sí ye mìnà, wálìma kà dòn kàsə' la, wálìma kà à gben kà bə à fàsə' la, kà à sərə kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán məgə' bəe ye, bəe fána ká kán ò lá, nì bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te mìn na, bəe ja'na, tìribinali la, mìn be à yere sàgə' la, ká kán mìn na fána, tìribináli' mìn bəna jó dí à mà kà à ya háke lə à ye, wálìma kà jàlakí' bèn à kán cən' yere la, nì à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnalikò lára məgə ó məgə kùn, à te se kà mìnà ábada, fə nì kiti kà à yira tìribináli' la, kà à sərə áwoka kà à láfàsa, kó àle nə' lə ləkika' la.

2. Məgə sí te se kà mìnà kó la, kó' mìn ketuma' kà à sərə kójugu te i ya jàmana' kənə, wálìma dúnya' sàriya' la. Məgə' be kó' ke tuma' mìn na fána, à nì jàngíli' mìn ká kán, ò wágati' la, fəyi te se kà fàra ò kán kə' fə.

Báabu 12 nan

A te ben məgə sí ye i sèn' dòn məgə ghere ya jánamaya' kópaw la, à ya sókənə kópaw la, àni kà à ya bàtakiw kənəna gundow la, kà à sərə jənən te à lá ; wálìma kà məgə' lèebu, kà à təgə' cən. Sàriya' ká kán kà lə bəe kə kərə kà i látanga kà bə ò kó sūguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kənə, yərə ó yərə ká dí i ye, jàmana' yərə' mìn ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bəe ye.

2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' já, mín ye kà siran i ní' já kà i yere jini, à be ben bɛɛ ye ye dògotu jini, kà jàmana gberɛ jini, kà i kàlifa' sigi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.

2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó te.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔ' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.

2. Mɔɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔrɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔɔ si te se kà mɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, dūnako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, celasígi' kɔnɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.

2. Fúru' te sé kà sirɪ ní à má kɛ ni fúrunɔn' fila ya jɛn' ye.

3. Dénbaya dénbayaw kenin jɔɔn kán, ò le ye sigida' ni mārada' jù' ye, wà à ká kán sigida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔ kɛlen, wálima jékúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.

2. Mɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Múriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnna, dūina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔrɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ dūina' dɔ la kà dòn dɔgbe la, ò be i mà ; kà dūina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya sɛli' ni ya dūina' kɛ i kɛlén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kenɛ' kán, à kera kàlanni' tá sira' ye, wálima bàto' tá sira', wálima sɛli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kenɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔrɔ' ye kó mɔɔ si te se kà mɔɔ tɔrɔ à hákilila' kánma, mɔɔ se kà mɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔrɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jɔɔn lájɛn jɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sigi, ò dàgara mɔɔ' bɛɛ ye.

2. A te se kà wájibiya mɔɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔrɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sèn' dòn i fàso' kópaw jánabòli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔ' mín sùgandi i yere mà.

2. Kà lɔyɔrɔ' sɔrɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ò lánkenemaya kàlafili' sèn' fɛ, ni' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafili' ká kán kà ke tuma ni tuma, be ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, be be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénia' húkumu' kɔnɔ, be ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatige' gbeleyaw la ; be ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔgɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, ká í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Be ká kán ni báara' ye, báara' mín ká dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; be ká kán ká látànga báarasɔɔbaliya' fàna mà

2. Mɔgɔ' ni mɔgɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.

3. Báarakela' be ká kán ni sàra ye, mín be bèn à ya báara' kúma' mà, mín be à màko' jà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònɔya' kɔnɔ ; ká sínipasigi' fàna jàte' muna ò la n' à be bèn.

4. A be bèn be ye sendika sigi, wálima ká dòn sendika' la, yálasa ká i yere látànga.

Báabu 24 nan

Be ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dân ká kán ká ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán ká baara' bila tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Be ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù siyɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be nɔgɔya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' ká lásigi, ní lùjura ká à sɔɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔɔ' nàna ká à dese, wálima gbeleya' fɛn ó fɛn ká à sɔɔ, mín be à ke desebagatɔ ye ká à sɔɔ à yere nɔ tɛ.

2. Mùsow ya kɔnɔmaya' ni dénw ya dénmisenya' ká kán ní demɛ màgben kɛɛnkerennin ye. A kera fúrukɔnden ye, wálima à kera fúrukɔfeden ye, dé' be ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Be ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán ká bɔ ò kàlan' nà, i n'áfɔ kàlan' dùmála' fɔ ká tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Ká tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán ká ke fɛ lɔkɔnɔn ye ; sánfekalan' ká kán ká nɔgɔya be mà, be ká kán ká kánya à la.

2. Kàlan' làpini' ká kán ká ke ká mɔgɔ' ya hádamadenya' fà, àni mɔgɔya' hákew ni à hɔɔnya' lásàbati. A ká kán ká jɔgɔnfaamuya jɔgɔnbonya' sàbati mɔgɔw ni jɔgɔn cɛ, ká tériya' sàbati jàmanaw siyaw ni dúnaw ni jɔgɔn cɛ, àni ká dúnya' tɔnba' demɛ jásuma' la dúnya' kɔnɔ.

3. Dé' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàce ni bàmuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be bèn be ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, ká dàamu' sɔɔ sékow la, àni ká i niyɔɔ' ke lɔnkow yirivali' la, ká ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔnɔ, ní à bɛna ke báasi mɔgɔw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, be ká kán ni làtangali ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nɔɔ hákeyaw ni hɔɔnya' sàbatíli' sigida' la, jàmana' kɔɔ, àni dúnya' mùme kɔɔ, bɛ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

- 1. Sigida' ya háke' ye mɔɔ kélen kélen bɛ kùko ye, k'à lá à kán ní sigida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.*
- 2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabila' la, fò à dɔ bɛ kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gberɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógoɔumanya' ni jàli' ni jàma' làganfíya' kánma, bɛkanya' kɔɔ.*
- 3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-ye-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔsɔ.*

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigelikan' nɔɔ kɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà múriya gberɛ bɔ ò kɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nin hákew ni à hɔɔnya' bènni' ye.
